

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 103/14

Λουξεμβούργο, 17 Ιουλίου 2014

Απόφαση στις υποθέσεις C-58/13 και 59/13
Angelo Alberto Torresi και Pierfrancesco Torresi κατά Consiglio dell'Ordine
degli Avvocati di Macerata

Η επιστροφή σε κράτος μέλος προκειμένου να ασκηθεί εντός αυτού το επάγγελμα του δικηγόρου βάσει του τίτλου που αποκτήθηκε σε άλλο κράτος μέλος δεν συνιστά καταχρηστική πρακτική

Για τους πολίτες της Ένωσης, η δυνατότητα επιλογής του κράτους μέλους εντός του οποίου θα αποκτήσουν τον τίτλο τους και εκείνου εντός του οποίου θα ασκήσουν το επάγγελμά τους είναι συμφυής με την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται με τις Συνθήκες

Η οδηγία περί επαγγελματικής εγκαταστάσεως των δικηγόρων ¹ σκοπεύει να διευκολύνει την επίμονιμου βάσεως άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου (με την ιδιότητα του ελεύθερου επαγγελματία ή του εμμίσθου) σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου στο οποίο αποκτήθηκαν τα επαγγελματικά προσόντα, διευκρινιζόμενου ότι, πάντως, το επάγγελμα μπορεί να ασκείται μόνον υπό τον επαγγελματικό τίτλο καταγωγής. Προβλέπει ότι η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εντός του οποίου εγκαθίσταται ο δικηγόρος προβαίνει στην εγγραφή του κατόπιν προσκομίσεως του πιστοποιητικού εγγραφής του στα μητρώα της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους εντός του οποίου απέκτησε τον τίτλο ².

Αφού απέκτησαν πανεπιστημιακό πτυχίο νομικής στην Ιταλία, δύο Ιταλοί υπήκοοι (οι Angelo Alberto και Pierfrancesco Torresi) απέκτησαν και πανεπιστημιακό πτυχίο νομικής στην Ισπανία. Την 1η Δεκεμβρίου 2011, εγγράφηκαν ως δικηγόροι στο μητρώο του Ilustre Colegio de Abogados de Santa Cruz de Tenerife (δικηγορικού συλλόγου Σάντα Κρουθ της Τενερίφης, Ισπανία). Στις 17 Μαρτίου 2012, υπέβαλαν ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου Ματσεράτα (Ιταλία) αιτήσεις εγγραφής τους ³ στο «ειδικό τμήμα του μητρώου δικηγόρων». Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει τους δικηγόρους που είναι κάτοχοι τίτλου χορηγηθέντος εντός άλλου κράτους μέλους εκτός της Ιταλίας, αλλά έχουν εγκατασταθεί στην εν λόγω χώρα.

Δεδομένου ότι το διοικητικό συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου Ματσεράτα δεν αποφάνθηκε εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, οι A. A. και P. Torresi προσέφυγαν ενώπιον του Consiglio Nazionale Forense (ιταλικού εθνικού συμβουλίου δικηγορικών συλλόγων, CNF) προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτήσεών τους εγγραφής. Διατείνονται ότι, βάσει των ισχυουσών διατάξεων ⁴, η μοναδική προϋπόθεση την οποία πρέπει να πληρούν οι αιτήσεις εγγραφής είναι η προσκόμιση «βεβαιώσεως εγγραφής στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής» (το οποίο είναι εν προκειμένω η Ισπανία). Δεδομένου ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται εν προκειμένω, οι A. A. και P. Torresi φρονούν ότι έπρεπε να έχουν εγγραφεί στο μητρώο.

Το CNF εκτιμά ότι οι A. A. και P. Torresi δεν μπορούν να επικαλεσθούν την οδηγία περί επαγγελματικής εγκαταστάσεως των δικηγόρων σε περίπτωση κατά την οποία η κτήση του τίτλου σκοπεύει αποκλειστικώς στην καταστρατήγηση του ιταλικού δικαίου περί προσβάσεως στο επάγγελμα του δικηγόρου και συνιστά, ως εκ τούτου, καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος

¹ Οδηγία 98/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, για τη διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος (ΕΕ L 77, σ. 36).

² Άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας.

³ Σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας.

⁴ Η Ιταλία μετέφερε την οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη της με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 96, της 2ας Φεβρουαρίου 2001.

εγκαταστάσεως. Το CNF ζητεί επομένως από το Δικαστήριο να διευκρινισθεί αν οι αρμόδιες αρχές κράτους μέλους δύνανται να απορρίψουν, λόγω καταχρήσεως δικαιώματος, αίτηση εγγραφής στο μητρώο δικηγόρων που έχει υποβάλει ημεδαπός ο οποίος, αφού απέκτησε πανεπιστημιακό πτυχίο στη χώρα του, μετέβη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό να αποκτήσει τον επαγγελματικό τίτλο του δικηγόρου και εν συνεχεία επέστρεψε στο πρώτο κράτος μέλος για να ασκήσει το επάγγελμα του δικηγόρου βάσει του τίτλου που απέκτησε στο δεύτερο κράτος⁵.

Με τη σημερινή απόφασή του το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι, για να καταστήσει ευχερέστερη την επί μονίμου βάσεως άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου εντός διαφορετικού κράτους μέλους από εκείνο στο οποίο αποκτήθηκαν τα επαγγελματικά προσόντα, η οδηγία περί επαγγελματικής εγκαταστάσεως των δικηγόρων καθιερώνει μηχανισμό αμοιβαίας αναγνώρισεως των τίτλων των μετακινούμενων δικηγόρων οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν το επάγγελμά τους βάσει του τίτλου που απέκτησαν στο κράτος μέλος καταγωγής. Με τον τρόπο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης προετίθετο να εξαλείψει τις διαφορές μεταξύ των εθνικών κανόνων που διέπουν τις προϋποθέσεις εγγραφής, διαφορές οι οποίες προξενούσαν ανισότητες και δημιουργούσαν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία. Η οδηγία σκοπεύει, ως εκ τούτου, στην πλήρη εναρμόνιση των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως των δικηγόρων.

Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η προσκόμιση πιστοποιητικού εγγραφής στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής αποτελεί τη μοναδική προϋπόθεση από την οποία πρέπει να εξαρτάται η εγγραφή του ενδιαφερομένου στα μητρώα του κράτους μέλους υποδοχής, προκειμένου ο εν λόγω ενδιαφερόμενος να μπορεί να ασκεί το επάγγελμα εντός του κράτους αυτού υπό τον επαγγελματικό τίτλο που απέκτησε στο κράτος καταγωγής⁶.

Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης δολίως ή καταχρηστικώς και ότι ένα κράτος μέλος δικαιούται να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αποτρέψει την εκ μέρους υπηκόων του προσπάθεια καταστρατηγήσεως της εθνικής νομοθεσίας. Το Δικαστήριο επισημαίνει συναφώς ότι για να διαπιστωθεί ότι υφίσταται καταχρηστική πρακτική απαιτείται να πληρούνται ένα αντικειμενικό (δηλαδή ότι δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος με τη νομοθεσία της Ένωσης σκοπός παρά την τυπική τήρησή της) και ένα υποκειμενικό στοιχείο (δηλαδή ότι πρέπει να διαφαίνεται η ύπαρξη βουλήσεως του ενδιαφερομένου να αποκομίσει αθέμιτο όφελος).

Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η δυνατότητα των πολιτών της Ένωσης να επιλέγουν το κράτος μέλος εντός του οποίου επιθυμούν να αποκτήσουν τα επαγγελματικά προσόντα τους και εκείνο εντός του οποίου προτίθενται να ασκήσουν το επάγγελμά τους είναι συμφύης με την άσκηση, στο πλαίσιο εσωτερικής αγοράς, των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται με τις Συνθήκες.

Το γεγονός ότι υπήκοος κράτους μέλους, ο οποίος απέκτησε πανεπιστημιακό πτυχίο εντός της χώρας αυτής, μετέβη σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να αποκτήσει τον τίτλο του δικηγόρου, και επέστρεψε εν συνεχεία στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια για να ασκήσει το επάγγελμα του δικηγόρου βάσει του επαγγελματικού τίτλου που απέκτησε στο άλλο κράτος μέλος αποτελεί περίπτωση κατά την οποία έχει επιτευχθεί ένας εκ των σκοπών της οδηγίας και δεν συνιστά καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως.

Το γεγονός ότι η υποβολή της αιτήσεως εγγραφής στο μητρώο δικηγόρων είναι χρονικώς ελάχιστα μεταγενέστερη της κτήσεως του επαγγελματικού τίτλου στο κράτος μέλος καταγωγής δεν συνιστά επίσης κατάχρηση δικαιώματος, δεδομένου ότι βάσει της οδηγίας δεν απαιτείται άσκηση, για ορισμένο χρονικό διάστημα, του επαγγέλματος του δικηγόρου στο κράτος μέλος καταγωγής.

⁵ Στην περίπτωση αυτή, ο δικηγόρος υποχρεούται να ασκεί την επαγγελματική δραστηριότητά του στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τον επαγγελματικό τίτλο του καταγωγής, ο δε τίτλος αυτός πρέπει να είναι διατυπωμένος στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους καταγωγής κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο σύγχυση με τον επαγγελματικό τίτλο του κράτους μέλους υποδοχής (άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας).

⁶ Βλ. αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (υπόθεση [C-193/05](#)) και Wilson (υπόθεση [C-506/04](#)). Βλ. επίσης ανακοινωθέν τύπου [αριθ. 76/06](#).

Το Δικαστήριο αποφαινεται ότι δεν συνιστά καταχρηστική πρακτική το γεγονός ότι υπήκοος κράτους μέλους, ο οποίος είναι κάτοχος πανεπιστημιακού πτυχίου, μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό να αποκτήσει την επαγγελματική ιδιότητα του δικηγόρου και να επιστρέψει στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια για να ασκήσει το επάγγελμα βάσει του επαγγελματικού τίτλου που απέκτησε στο άλλο κράτος μέλος.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106